

Kratko potovanje po kulturi

Milan Vincetič

Najbrž me je preslepila radovednost ali kar čredni nagon, saj me je kratko malo posrkala množica pred velikanško stolpnico. Bil sem prepričan, da se ljudje drenjajo zaradi otvoritve novega hipermaketa ali jesenske razprodaje obutve, a ko me je naplavilo v notranjost, sem osupnil.

Brhke hostese, ki so stale v pred-dverju, so nas vljudno opozarjale, da se moramo pomikati v smeri puščic, sicer bomo zašli. Vrača se seveda po drugi smeri. Kaj sem mogel: počutil sem se neznatna ribica v podivjani jati, ki se zgolj obrača po svojih čutilih. Ki slepo dre za nevidnim vodnikom, ki ga bo slej ko prej pomendrala.

Začuda: puščica se je ukrivila navzdol. Čutil sem, da je množica ponorela, obrazi, ki so bili ob meni, so zasijali od skrivnostnega, rekel bi, božjega razsvetljenja.

Kaj mi je preostalo: navzdol. Same dvorane, ki so jih ločevali le prehodi. Sami reflektorji in kamere. Ob straneh pa sedeži, ki so se polnili kot čebelje satnice. V prvem prostoru popevkarji. Goveji jodlarji. Vsi na play back. Ljudski zabavljaci, ki pripeljejo poslušalce s političnimi in sramežljivimi erotičnimi vici ter gegi do orgazma.

Komaj se zrinem skozi. Hvala bogu, da jih je še nekaj, ki jim stiska grlo. V drugem, manjšem prostoru zborček. Seveda ljubiteljski. Ljudska, verska in ponarodela pesem. Solist,

ki mu uhaja. Publika pa v ekstazi. Ploska in ploska. Za zborčkom etnogodci. Najprej urežejo nekaj domačih, potem se preslečejo in privlečejo na oder tolkala. This is the african peoples music, napove napovedovalec, in godci si dajo duška. Opazim, da publika odhaja. To ni domače in naše, slišim. Potegnejo me s sabo.

V tretjem prostoru me preseneti razstava. Sami domači motivi: jeleni in jezerca, velike štokrlje na malih dimnikih, lovsko tihožitje, cerkva in kapelica, božjepotno znamenje, nekaj rezljanih svetih podob. Ljudje prikimavajo in čestitajo umetniku. V sedmih nebesih je. To je tisto ta pravo, pristopi mož v talarju, ljudem je treba nazorno pokazati, ne pa se iti neke packarije.

Podzavedno odrinem nekaj ljudi in se poženem v smeri puščice. Vsaj zrak je čistejši, čeprav je prostor za pol manjši. In osvetljen z eno samo svečo. Za njo zaskrbljeni obraz, ki bere. Bere in bere. Seveda svoje pesmi. Založniki nimajo posluha za pravo umetniško besedo, zato sem se odločil, da tudi svojo šesto knjigo izdam v samozaložbi, se potoži, a čas me bo postavil na pravo mesto. Nekaj ljudi zaploska in se spogleda. Na hrbtu začutim pot. Zdi se mi, da me je avtor prepoznal: tudi jaz sem tisti grdun, ki mu je šele po enem letu vrnil rokopis, zato je bolje, če jo pobrišem vsaj v pritličje.

Stopnice sproti požirajo. Se kar nas je, ki smo se odločili pokukati više. Največ je takih, ki kažejo vtis pomembnosti: možje v suknjičih in njih dame z diskretnimi spogledi. A puščice so neusmiljene. Zato mi ne preostane drugega, kot da jim slepo sledim.

V največjem prostoru spet godba. Rock in težki rock. *American and European dream*. Ki useka kakšno dobro po politiki in krivicah. Stisnem se v kot in žmerikam izpod obrvi: mladci, si pravim, tudi mi smo bili taki. Pan-krti. Udrihali smo po socsystemu, zdaj pa si ga po tihem želimo nazaj. Potem me nekdo strese: Ti je morda zakuhalo, stari?

Kar odnese me v sosednji prostor. Spet razstava. Tokrat brez že vidnih motivov, zato tudi manj obiskovalcev. Zakaj je rdeči sliki naslov Trava? razlaga umetnik. Hehe, se namuzne, trave ne boste videli, ker jo je popasla krava. Kje pa je krava? ga pobara uglajenec. Pomožli in zaklali so jo, se umetnik počoha po zenovski bradi. Kdo pa? se spet oglasi. Oni, pokaže skozi okno, one riti tam v tisti marmorni palači. Pa so morda rdeče? uglajencu ne da miru.

Dvigne se mi želodec, a povratka ni. Niti pljuvalnika. Čutim, kako se mi glasno zruši kupček. Nekaj oči me prestreli. In odstrelili v še manjši sosednji prostor. S peščico poslušalcev. Spet pesnik, se naježim, a vseeno prisluhnem. Kozmologija moje poezije je stržen veselja in sveta, ki je počelo božjega, ki prebiva v meni. Država, nadaljuje, je nasilje nad človekom, z mojo vero v božje, ki je Nič in Absolutum hkrati, vas lahko osvobodim države. Potem začne brati, da me zmrazi.

Hvala bogu, da sem stal pri vratih. In sem zbral še toliko moči, da sem lahko preskakoval po dve stopnici. A glej ga, zlomka: puščica le kaže navzgor, navzgor. Četudi si počijem ob kakšnih vratih, so ta zaprta. Kaj bi drugega kot vztrajal.

Čez čas se ves zadihan – poleg let me daje tudi vampek – najdem pred komornim orkestrom. Kar poživi me. Posebej še rjavolasa čelistka in moško postrizena harfistka, ki se ji ob desnem stegnu čudovito razpira krilo. Nekaj tistih, ki so vztrajali z mano, posede. Dame svoje može kar posadijo obse. Jaz pa še nekaj časa postojim in prislonim uho na steno: kot da skozi vibrira uglajeni tenor. Malce dlje pa jazzistova trobenta. A vseeno me v tisti prostor ne zamika.

Zato pa poškilim skozi široko odprta vrata. Moj bog, si pravim, spet nekakšna manifesta. Le zakaj, zabo-ga, so tako visoko vlačili sem računal-nike, zaslone, nekakšne previte in zavite cevi, žice in zaboje peska? *The modern art of the big world*. To je naj-sodobnejši trend in koncept globalne likovne umetnosti, me predrami glas iz zvočnika, ki je zagledana v skrivnostnost prihodnosti. Je hkrati produkcija in refleks umetnikove duše in kritika družbe, nasilja in tržne miselnosti. Ostalo preslišim. Nekaj mož, že na prvi pogled učenih, prikimava in si beleži. Njih oči so lovke. Heh.

V redu, si rečem, dandanes je vse *art*. Zato pokukam v naslednji prostor. Kar razveselim se ga: pravi slikar. Abstraktni, a neposiljeni motivi. Ko pristopim k sliki, puhne iz nje svetloba. In toplota. Ozrem se naokoli. Nič uč-nih obrazov. Le nekaj samotnih spre-hajalcev. Ja, si rečem polglasno, pa je vseeno zelo prav, da si tu, moj malar. Pa saj niti ni važno, od kod si, glavno je, da se štekava.

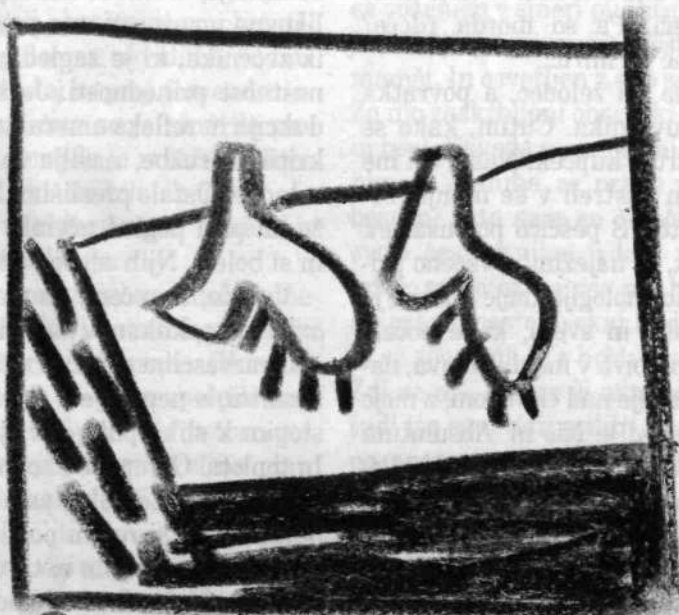
Utrujenost me že pošteno daje, zato nagovorim puščico, naj pohiti. Krasno, na oni strani je izhod. A vmes še

en pičel prostor. Skoraj prazen. Dobe-
sedno se zrušim na prvi stol. Kakšne
tri metre pred mano se preseda neki
književnik. In počasi nabira. Kot da
si reže meso. Le tu in tam mu zatrepeta
glas. Pa ne zaradi blage govorne
napake, niti razočaranja, da ga po-
sluša le peščica, le težo besed čuti.
Prebere nekaj strani. Tudi moderator
ni vsiljiv. Pred sabo nima zloženih svoj-
jih knjig. Vse skupaj diši po spokoj-
nosti, čeprav marsikatera beseda za-
reže kot britev. Nobene vznesenosti.
Morda bi bilo še najboljše, pomislim,
da bi se premestili med tiste slike.

Za hipec zakinkam. Zbudi me pota-
jen aplavz. Nekaj obiskovalcev že kram-
lja z umetnikom. Kako visoka je ta

stolpnica? ga pobaram. Odvisno, mi
odgovori. Zakaj pa nas je tako malo? se
mu zagledam v oči, ko že tretjič trčiva.
Zaradi stopnic vendar, dragi moj, cikne
in pomigne svoji spremljevalki.

Dovolj je bilo, si rečem in stopim za
puščico. Moj bog, me preseka, pa ja
ne vodi proti požarnim stopnicam. Ni-
sem imel druge izbire: kar precej časa
je trajalo, da sem med spuščanjem
ulovil babilon glasov, žlobudranja in
aplavzov v nižjih nadstropjih in v pod-
zemlju, kjer je vrelo do zgodnjih ju-
tranjih ur. Zdelo se mi je, da sem
kuhan in pečen v peklenškem kotlu,
ki ga bo vsak hip razneslo, zato sem
zavil v prvo krčmo, da si v miru raz-
hladim grlo in pregreto glavo.

S.P. SICOE 97